

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Циклова комісія професійної та практичної підготовки
(спеціальність «Право» та «Правоохоронна діяльність»)

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія держави і права України»**

освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»

Освітньо-професійна програма «Право»
Спеціальність 081 Право
Галузь знань 08 Право
Освітня кваліфікація : Фаховий молодший бакалавр з права

Затверджено на засіданні циклової комісії професійної
та практичної підготовки
(спеціальність «Право» та «Правоохоронна діяльність»)
Протокол № 2 від 27 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія держави і права України
Рівень вищої освіти	Фаховий молодший бакалавр
Викладач (-і)	Малиновська Ірина Володимирівна,
Контактний телефон викладача	/0342/596175
Е-mail викладача	iryna.malynovska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 160 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/ , https://classroom.google.com/c/MTY4Mzg4MDUyMzky
Консультації	Згідно з графіком. Можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів, індивідуальних науково-дослідних завдань, також через classroom.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є історія виникнення, змін і розвитку типів та форм держави і права, а також конкретних державних органів і правових інститутів народів, що населяли і населяють територію України. Історія держави і права України вивчає політичні та правові інститути практично аж до сьогодення, допомагаючи певною мірою зрозуміти сутність чинного права, негативні та позитивні сторони. Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів: 1. Виникнення стародавніх протодержав на території сучасної України. 2. Держава і право України у феодальний період. 3. Держава і право України в Новий період. 4. Держава і право України в Новітній період. Історія держави і права України є однією з правових дисциплін, яку вивчають на 3 курсі. Вона охоплює розвиток усіх галузей права, всі аспекти еволюції держави, її механізм, форму державної єдності та ін. Навчальна дисципліна «Історія держави і права України» є своєрідним вступом до спеціальних юридичних дисциплін (конституційне, цивільне, трудове, кримінальне, процесуальне право та ін.) і ґрунтовного їх вивчення, у тому числі глибокий аналіз важливих законодавчих актів, що потрібне не лише для підвищення якості історико – правової підготовки студентів та їх загальної правової культури, але й для всебічного глибокого усвідомлення галузей діючого права. Основними джерелами цієї навчальної дисципліни виступають: підручники, посібники, документи і нормативні матеріали, енциклопедичні і довідкові видання, спеціальна література з окремих проблем історії держави і права України.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	

Метою даної дисципліни є вивчення історії формування та розвитку державних та правових інститутів на території України. Головна мета полягає в забезпеченні студентів глибоким знанням про історичний контекст, в якому сформувалися та розвивалися правові традиції та установи нашої держави.

Цілі навчальної дисципліни:

Ознайомлення з ранньою історією України: Дисципліна спрямована на вивчення періодів давньоруської та київської державності, щоб студенти отримали уявлення про етапи становлення української державності.

Вивчення періодів зовнішнього владарювання: Досягнення цієї цілі передбачає розгляд періодів іноземного панування, таких як часи Монгольського нашествия, польсько-литовської домінації, щоб розуміти вплив цих періодів на правову систему.

Аналіз національного відродження та формування сучасної держави: Студентам слід вивчити етапи національного відродження, створення та розвиток Української Народної Республіки та період становлення незалежної України.

Розкриття основних правових актів: Дисципліна має на меті вивчення основних правових актів, які визначали правову основу української держави на різних етапах історії.

Вивчення ролі правових інститутів у формуванні суспільства:

Студентам слід аналізувати роль та функції різних правових інститутів у формуванні українського суспільства.

Розвиток культурно-історичного підґрунтя: Дисципліна сприяє розвитку культурно-історичного підґрунтя студентів, розумінню значення історичних традицій у формуванні правової свідомості.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-2. Здатність учитися, здобувати нові знання, уміння, у тому числі в галузі, відмінній від професійної.

ЗК-3. Здатність критично оцінювати переосмислювати власний і чужий досвід, аналізувати свою професійну й соціальну діяльність.

ЗК-4. Здатність до креативності та системного мислення.

ЗК-5. Здатність до ефективної комунікаційної взаємодії, виходячи із цілей і ситуації спілкування.

ЗК-6. Здатність відповідально приймати рішення з урахуванням соціальних цінностей та правових норм.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК-11. Здатність аналізувати особливості і виявляти закономірності державно-правового розвитку України на різних історичних етапах.

ФК-12. Здатність орієнтуватися в системі права, визначати та аналізувати структуру та види юридичних норм.

ФК-2. Базові знання про державні і правові явища та опанування понятійно-категорійним апаратом.

ФК-3. Базові знання про основні юридичні пам'ятки, джерела національного права, кодифікації та еволюцію галузей та інститутів права на історичних етапах державно-правового розвитку України.

ФК-4. Уявлення про розвиток суспільного ладу України зі стародавніх часів до сучасності.

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати :

- еволюцію української державної традиції в цілому та вплив на її формування міжнародного та європейського права;

- розвиток механізмів державної влади в Україні;

- зародження та функціонування правової системи в цілому і окремих галузей права України.

вміти: охарактеризувати розвиток української держави, як в часових так і в просторових рамках на основі навчального матеріалу(або такого, що одержав ґрунтовне теоретичне висвітлення) за такими блоками:

- загально-історичний огляд;

- суспільний лад;

- державний лад;

- правова система.

5. Організація навчання

Обсяг початкової дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	50
семінарські заняття / практичні / лабораторні	42
самостійна робота	58

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / обов'язкова
5	08 Право	3	нормативний

Тематика початкової дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота

I. Держава і право України у феодальний період.

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Періодизація курсу, його значення на сучасному етапі розбудови України. Становлення і розвиток держави і права Київської Русі.	4	4	3
Тема 2. Суспільно-політичний лад і право Галицько-Волинського князівства	2	2	2
Тема 3. Суспільно-політичний лад і право на українських землях у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої	4	4	4
Тема 4. Суспільно-політичний лад і право Козацько-гетьманської держави (сер. XVII - кін. XVIII ст.).	4	4	3
II. Держава і право України в Новий період.			
Тема 5. Суспільно-політичний лад і право західноукраїнських земель у складі Австрії та Австро-Угорщини	4	2	4
Тема 6. Суспільно-політичний лад і право України у другій половині XIX ст.	4	2	4
III. Держава і право України в Новітній період.			
Тема 7. Суспільно-політичний лад і право у період Відродження Української держави (1917-1920РР.)	4	4	6
Тема 8. Суспільно-політичний лад і право Західноукраїнської народної республіки (1918-1923 РР.)	4	4	4
Тема 9. Утворення СРСР та зміни у суспільно-політичному житті України	4	2	4
Тема 10. Входження Західної України та Північної Буковини до складу України (1939-1940 РР.)	4	4	4
Тема 11. Зміни у державному апараті та праві України в роки Другої Світової війни (1941-1945 РР.)	4	4	6
Тема 12. Організація і діяльність органів народної влади в Закарпатті (1944-1945 РР.)	4	2	7
Тема 13. Розпад СРСР та відродження Української, суверенної, незалежної, соборної держави	4	4	7
Разом за семестр:	50	42	58
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: 1.Положення про рейтингове оцінювання здобувачів вищої освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 2.Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»		
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає виконання всіма студентами письмових контрольних робіт. Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами 2-х контрольних робіт. На контрольні роботи №1 та №2 виносяться теми відповідно до тематичного плану.		

Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен Форма здачі – комбінована (усна, письмова, з використанням платформи http://www.d-learn.pu.if.ua).

7. Політика навчальної дисципліни

1. *Письмові роботи:* студенти виконують одну контрольну роботу, письмові завдання, винесені на самостійну роботу, письмові експрес-завдання на семінарських заняттях, а також розв'язують тестові завдання з використанням платформи для дистанційного навчання <http://www.d-learn.pu.if.ua/>.

2. *Академічна доброчесність.* Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

3. *Відвідування занять.* Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової передвищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», введеного в дію наказом ректора від 13 жовтня 2023р. № 830. <https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2023/10/redaktsiia-polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-vidokremlenomu-strukturnomu-pidrozdili-1.pdf>

4. *Неформальна освіта.* Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Історія держави і права України [Текст] : посіб. для підгот. до іспиту / Д. А. Шигаль. - Харків : Право, 2017. - 249, [1] с. - Бібліогр.: с. 249-[250].
2. Історія держави і права України: практикум [Текст] : навч. посіб. для курсантів, студентів, слухачів ВНЗ МВС України / М. Ю. Бурдін [та ін.] ; [за ред. М. Ю. Бурдіна] ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків : Бровін О. В. [вид.], 2017. - 443 с.
3. Історія держави і права України: практикум [Текст] : навч. посіб. для курсантів, студентів, слухачів ВНЗ МВС України / М. Ю. Бурдін [та ін.] ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків : Бровін О. В. [вид.], 2017. - 443 с.
4. Історія держави і права України [Текст] : курс лекцій. - Київ : Фенікс, 2018. - 496 с.
5. Історія держави і права України. Курс лекцій / В.М. Щербатюк (кер. авт. кол.), П.П. Захарченко, О.В. Кузьминець та ін.; за ред. В.М. Щербатюка. – К.: Видавництво «Фенікс», 2018. – 496 с.

Допоміжна:

1. Малиновська І.В.Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з «Історії держави і права України» для студентів за спеціальністю 081 «Правознавство».28 с. 2023 р.
2. Малиновська І.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення семінарських занять студентів з «Історії держави і права України» для студентів за спеціальністю 081 «Правознавство».32 с. 2023 р.

Інформаційні ресурси:

1. Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати.) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Режим доступу: URL <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач

Малиновська І.В.